

TÁJÉKOZTATÓ **a bírósági ülnökök 2023. évi választásáról**

A legutóbbi ülnökválasztás 2019. március 7. napja és április 30. napja között volt.

A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 216. § (1) bekezdése szerint az ülnökök megbízatása 4 évre szól azzal, hogy a korábban megválasztott ülnökök megbízatása az új ülnökválasztástól számított 30 nap elteltével jár le.

Ennek megfelelően idén **általános** ülnökválasztásra kerül sor, melynek időpontját a köztársasági elnök tűzi ki.

Az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) az ülnöki megbízatás lejártára figyelemmel felmérte a bírósági eljárások zavartalan működéséhez szükséges ülnöki létszámot és a megválasztandó ülnökök számának megállapításáról szóló 24.SZ/2023. (II. 15.) OBHE határozat **(2. sz. melléklet)** a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 76. § (5) bekezdés o) pontja, valamint a Bjt. 216.§ (3) bekezdése alapján megállapította, hogy **a 2023. évi ülnökválasztás keretében** – a határozat mellékletében feltüntetett bíróságokhoz a választásra jogosult képviselő-testületek – **összesen 1464 ülnököt válasszanak meg.**

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően idén is szeretnénk az önkormányzatok munkáját segíteni a jelölési és választási eljárások lefolytatáshoz. Erre figyelemmel készítettük el a Tájékoztatót.

A választások előkészítéséhez és lebonyolításához az érintett önkormányzati szervezeteknek sok sikert kívánunk.

I. **Az ülnökök**

Az Alaptörvény 27. cikkének (2) bekezdése szerint törvény által meghatározott ügyekben és módon nem hivatásos bírák is részt vesznek az ítélezésben.

A Bjt. rendelkezik az ülnökjelölés és választás szabályairól.

A Bjt. 212. § (1) bekezdésében rögzített **általános feltétel** szerint ülnöknek az a 30. évét betöltött magyar állampolgár választható meg, aki nem áll a cselekvőképességet érintő gondnokság, vagy támogatott döntéshozatal hatálya alatt, továbbá büntetlen előéletű és nem áll közügyektől eltiltás hatálya alatt sem.

A Bjt. 212. § (2) bekezdése a **katonai büntetőeljáráshoz** eljáró katonai tanácsok ülnökeinek (a továbbiakban: katonai ülnök) megválasztásához további feltételként

határozza meg, hogy a jelölt a Magyar Honvédségnél, illetve rendvédelmi szervnél hivatásos szolgálati viszonyban álljon.

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 680. § (5) bekezdésében rögzített **különös feltétel** szerint a fiatalkorú elleni büntetőeljárásban ülnökként kizárólag

a) pedagógus,

b) pszichológus, vagy

c) a család-, gyermek- és ifjúságvédelmi szolgáltatás, gyámügyi igazgatás keretében az ellátottak gyógyítását, ápolását, foglalkoztatását, fejlesztését, ellátását, nevelését, gondozását vagy szociális segítségét, a gyermek sorsának rendezését közvetlenül szolgáló, egyetemi vagy főiskolai végzettséghez kötött munkakörben dolgozó vagy korábban dolgozó személy vehet részt.

II.

Az ülnökök jelölése

1.

A Bjt. 213. § (1) bekezdés értelmében **az ülnököket** a bíróság illetékességi területén lakóhellyel rendelkező nagykorú magyar állampolgárok, a bíróság illetékességi területén működő helyi önkormányzatok és az egyesületek - kivéve a pártokat - jelölik.

A Bjt. 213. § (2) bekezdés a) pontja értelmében **a fiatalkorúak büntető ügyében eljáró bíróság pedagógus ülnökeit** a bíróság illetékességi területén működő alapfokú és középfokú nevelési-oktatási intézmények tantestületei jelölik.

A tantestületek nyugdíjas, állományukba már nem tartozó pedagógust is jelölhetnek.

A Bjt. 213. § (2) bekezdés b) pontja értelmében **a fiatalkorúak büntető ügyében eljáró bíróság nem pedagógus ülnökeit** az egyesületek, kivéve a pártokat, a foglalkozásuk szerinti érdek-képviselői szervek, valamint őket a Be. 680.§ (5) bekezdés c) pontja szerinti munkakörben foglalkoztató, vagy korábban foglalkoztató szervezetek jelölik.

A Bjt. 213. § (3) bekezdés értelmében a **katonai ülnököket** - ideértve a Be. 698. § (4) bekezdésére tekintettel a Be. 680. § (5) bekezdésében meghatározott feltételeknek megfelelő katonai ülnököket is - a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek illetékes parancsnokai - az ott működő érdek-képviselői szervek javaslataira is figyelemmel - jelölik.

A Bjt. 213. § (4) bekezdés értelmében a **munkaügyi bíróságként eljáró bíróság ülnökeit** elsősorban a munkavállalók és munkaadók érdek-képviselői szervei jelölik.

2.

Annak érdekében, hogy a jelölés lehetőségeiről az érdekeltek tudomást szerezzenek, **javasoljuk**, hogy az érintett települési önkormányzat polgármestere a jelölésre

jogosult szervezeteket a helyben szokásos módon (hirdetmény, helyi fórumok, stb. útján) tájékoztassa a jelölés lehetőségéről, és lehetőleg írásban hívja fel a jelölésre.

3.

A jelölésről szóló **hirdetmény**, értesítés tartalmazza, hogy

- a) melyik bíróságra (járásbíróság, munkaügyi bíróságként eljáró bíróság, törvényszék) lehet jelölni;
- b) ki állíthat jelöltet, és kit lehet jelöltnek állítani;
- c) a polgármesteri hivatalban, illetve az önkormányzat honlapján az ülnök jogaira és kötelezettségeire vonatkozó tájékoztató megismerhető;
- d) **a jelöléshez csatolni kell** az azt elfogadó nyilatkozatot, amelynek tartalmaznia kell a Bjt. 214. § (1) bekezdésében felsorolt adatokat.

A jelölt a jelölés elfogadását követően haladéktalanul, az ülnökké történő megválasztására jogosult képviselő-testület részére **a bírósági ülnökök részére kiállított hatósági erkölcsi bizonyítvánnyal** igazolja azt, hogy

- büntetlen előéletű
- nem áll közügyektől eltiltás hatálya alatt. (A jelöléshez ezen speciális feltételt is igazoló erkölcsi bizonyítványt kell igényelni.)

A fiatakorúak büntetőügyeiben eljáró bíróság nem pedagógus ülnökjelöltjének az ülnökké történő megválasztására jogosult képviselő-testület részére igazolnia kell a megválasztásához szükséges adatokat és tényeket.

Amennyiben a jelölt ezen igazolási kötelezettség valamelyikét elmulasztja, ülnökké megválasztani nem lehet.

- e) a jelölést meddig és hova lehet bejelenteni.

4.

A **c) pontban** említett, az ülnök jogaira és kötelezettségeire vonatkozó tájékoztatót az **3. számú melléklet** tartalmazza.

A **d) ponthoz**: a bírósági ülnökké jelölés mintáját a **4/a. – 4/c. számú melléklet**, a jelölést elfogadó nyilatkozat mintáját az **5. számú melléklet** tartalmazza.

Az **e) ponthoz**: a jelölés bejelentése tartalmazza a jelölőre vonatkozó adatokat (jelölő szervezet neve, címe, képviselő neve), valamint a jelölő szervezet képviselőjének aláírását.

A jelöléseket, az elfogadó nyilatkozatokat a Bjt. 215. § (1) bekezdése alapján a bíróság székhelye szerinti települési (községi, városi, járásszékhely városi, megyei jogú városi, kerületi) önkormányzat, illetve a vármegyei, fővárosi önkormányzat, valamint a települési és a területi nemzetiségi önkormányzat képviselő-testületéhez (a továbbiakban együtt: képviselő-testület) kell eljuttatni.

5.

A Bjt. 214. § (5) bekezdése **értelmében egy jelölt kizárólag egy bírósághoz választható meg ülnökké.**

A megyei jogú város polgármesterének a város területéről kapott (akár a városi közgyűlés által tett) törvényszéki ülnöki jelölést nem szükséges továbbítania a vármegyei közgyűlés elnökéhez, mert a megyei jogú város közgyűlése is választ a törvényszékre ülnököt. Tekintettel azonban arra, hogy a Bjt. 215. § (1) bekezdése a jelölésre egységesen ad lehetőséget a törvényszékhez történő választásra, nincs akadálya annak, hogy a vármegyei közgyűlés elnöke és a megyei jogú város polgármestere a jelölések előterjesztéséről megállapodjon (ha valamelyik testületnek a megválaszthatónál több, a másiknál pedig kevesebb jelöltet lehetne javasolni).

A vármegyei önkormányzat, illetve a megyei jogú városok önkormányzatai, valamint a fővárosi kerületi önkormányzatok között a megválasztható ülnökök számának felosztása a **6. számú melléklet** szerint történik.

Ha a megválasztandó ülnökök számánál kevesebb jelölt van, a választásra kitűzött időtartamon belül újabb jelölésre és választásra van szükség.

III.

Az ülnökök választása

1. A Bjt. 215. § (1) bekezdése szerint:

- a **járásbíróság ülnökeit** a bíróság székhelye szerint illetékes helyi önkormányzat, illetve települési nemzetiségi önkormányzat képviselő-testülete,
- a **törvényszék, valamint a munkaügyi bíróságként eljáró bíróság ülnökeit** a vármegyei (fővárosi) illetve megyei jogú városi képviselő-testület és a területi nemzetiségi önkormányzatok képviselő-testületei,
- a **Budapest területén működő kerületi bíróságok** ülnökeit a bíróság illetékességi területe szerinti helyi önkormányzatok és települési nemzetiségi önkormányzatok képviselő-testületei választják meg,
- **olyan járásbíróság esetén, amelynek székhelye nem az illetékességi területén helyezkedik el, az ülnököket** az illetékességi terület szerinti vármegyei képviselő-testület és a területi nemzetiségi önkormányzatok képviselő-testületei

választják meg.

A választások során biztosítani kell, hogy legalább egy ülnököt minden nemzetiségi önkormányzat választhasson, ezért a **nemzetiségi önkormányzatok egy-egy ülnök megválasztására jogosultak.**

A Bjt. 215. § (2) bekezdése szerint a **katonai ülnököket** a rendfokozatuknak megfelelő állománygyűlésen választják meg. A katonai ülnökök megválasztásakor, a Be. 10. § 14. pontjára is figyelemmel, a jelölt tényleges beosztásához tartozó rendfokozat vehető figyelembe, a címzetes rendfokozat nem. A tábornoki rendfokozatú katonai ülnökjelölt, függetlenül attól, hogy hol van a szolgálati helye, több bírósághoz is megválasztható katonai ülnökké (Bjt. 214. § (6) bekezdés).

2. A választó testületi üléseket a köztársasági elnök döntésére figyelemmel **2023. március 7. és április 30. napja közé eső időtartamban** kell megtartani.

3. A megválasztott ülnökök **névjegyzékét** és a jelöltek **elfogadó nyilatkozatait** a polgármester, a főpolgármester, a közgyűlés elnöke, az állományilletékes parancsnok haladéktalanul átadja a bíróság elnökének.

4. Az ülnökök **megbízólevelét** az ülnököt megválasztó önkormányzat polgármestere, a főpolgármester, a közgyűlés elnöke, a nemzetiségi önkormányzat elnöke, illetve az állományilletékes parancsnok állítja ki.

A megbízólevél nyomtatványról az Országos Bírósági Hivatal gondoskodik, és azokat a törvényszékekhez juttatja el.

5. Az ülnökök **eskütételének** megszervezéséről az illetékes bíróság elnöke gondoskodik.

(Erre - a polgármesterrel, főpolgármesterrel, a közgyűlés elnökével, illetve az állományilletékes parancsnokkal való megállapodás alapján - sor kerülhet a megbízólevél átadásával egyidejűleg is.)

A bírósági ülnökök megválasztása érdekében a területileg illetékes bíróságok elnökei és a választó képviselő-testületek polgármesterei, a közgyűlések elnökei, illetve az állományilletékes parancsnok **egymással együttműködve járjanak el** az egyes feladatok megoldása során. Ugyancsak szoros együttműködésre van szükség a bírósági székhelyek települési önkormányzatának a polgármesterei és a bíróság illetékességi területéhez tartozó többi település polgármesterei között, illetőleg a közgyűlés elnöke és a települési önkormányzatok polgármesterei és a települési nemzetiségi önkormányzatok elnökei között. Célszerű, ha a közös teendőkről, tudnivalókról egy-egy körzetben közös megbeszélést tartanak, amire a helyi bíróság elnökét is meghívhatják.

Az ülnökválasztással kapcsolatban a következő telefonszámon és elektronikus levelezési címen lehet érdeklődni: Országos Bírósági Hivatal Igazgatásszervezési Főosztály, 06-1-354-4104, OBH.ulnokvalasztas@birosag.hu.

Budapest, 2023. március

Dr. Senyei György s.k.
az Országos Bírósági Hivatal elnöke